

ÖBÜRKÜLER

Mahir Ünsal Eriş

© KARAKARGA YAYINLARI 80

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

Öbürküler
MAHİR ÜNSAL ERİŞ

Genel Yayın Yönetmeni: M. K. Perker

Editör: Başak Tan

İllüstrasyonlar: M. K. Perker

Yayın Koordinatörü: Mesud Ata

Görsel Yönetmen: Sedat Gösterikli

Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

1. Baskı: Kasım 2017

ISBN: 978-605-9670-83-8

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumaloğlu, M. K. Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5

Nişantaşı / İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com

 info@karakarga.com

 karakargayayinlari

 karakargayayinlari

 karakargayayin

Baskı: GEZEĞEN BASIM

Adres:100. Yıl Mah. Matbaacılar Sit.

2. Cad. No: 202/A

Tel: (0 212) 375 71 25

Matbaa Sertifika No: 12002

*Çoğu üyesiyle kan bağım bile bulunmayan
büyük, geniş aileme...*

-BU YARISI-

Refik Halid Karay'ın kıymetli hatırasına...

(...)

Kampana.

Düdük.

Hareket.

510 numaralı üçüncü mevki vagon.

Koridor.

Bir adam

birinci pencereden toprağı seyrediyor:

durmadan gelip

durmadan giden toprağı

Toprakla beraber

ve aynı hızla

şunlardır aklından geçenler:

«Ne tez gidiyor toprak.

Bizim köyün ormanındaki kavak

telgraf direğı olur mu ki?

Tıramvay direkleri demirdi İstanbul'da

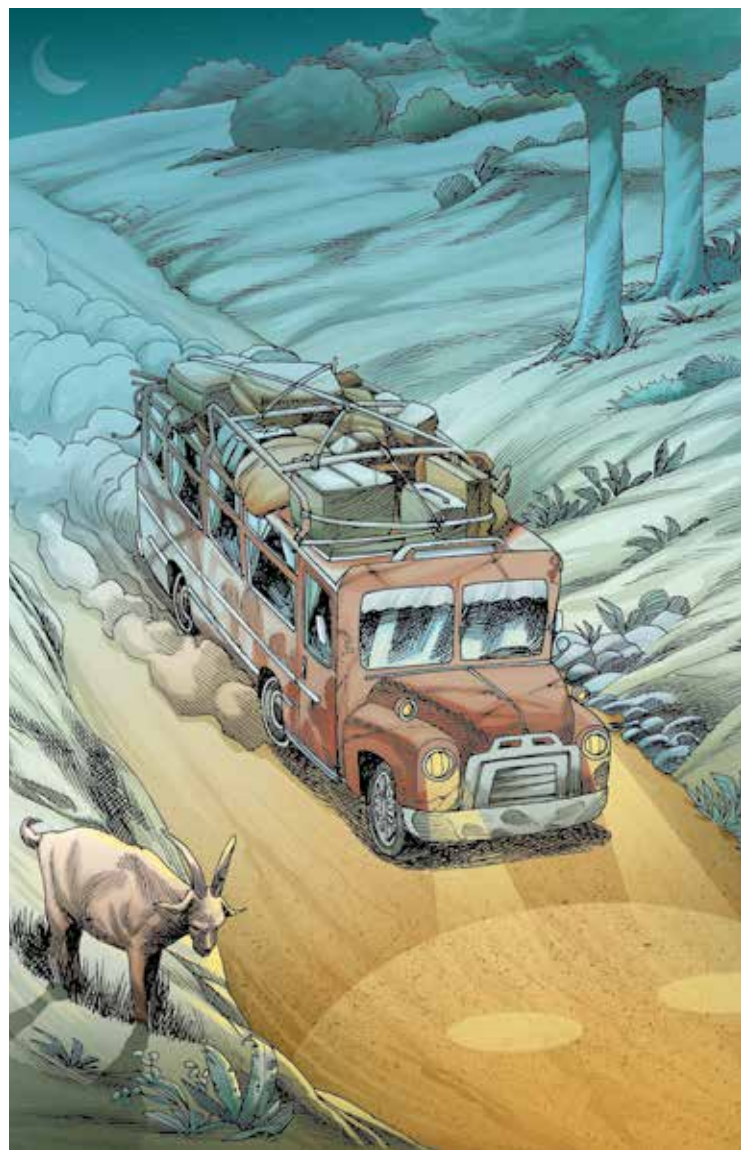
Dünyayı dolaşsa adam

İstanbul ayarı şehir bulur mu ki?

(...)

1.

Pahlanmış köşeleri, kambur sırtıyla dev bir kabuklu hayvanı andıran otobüs, ağaçlığın ardından önce toz ve dumanını, sonra yüzünü gösterdi. Geceyi yırtan hırıltısı kendisinden önce gelmişti. Ağır ağır yaklaştı. Yorgun ve kederli bir sokak köpeğinin iç çekişini andıran garip bir ses çıkararak, bekleyen kalabalığın önünde durdu. Vakit gece yarısını geçeli birkaç saat olmuş, sokaklar, Niğde'nin kuru ayazına kesmişti. Ayazda, kıpırdamadan, sanki vahşi bir hayvanı ürkütmekten korkarmış gibi öylece hareketsiz bekleyen onca insan, onca çocuk, çul, çaput, çuval, denk, zembil ve bavul, otobüsün gelişiyile birdenbire canlanıverdi. Analarınca çekelenen, sümüğü burnunda kurumuş bebeler, otobüsün üstüne denklerini bağlamaya çalışan babalar, bir kenarda tütün sarmaya uğraşan kafaları matruş askerler, otobüse dayanmış öksüren dedeler, gecenin keskin soğuşuna yayılmış sessizliği bozan

bir mahşer yeri kuruverdiler. Toroslar'ın karanlık yamaçlarına bir beşik gibi sallanarak tırmanıp inen otobüste her nasılsa uyumuş olanlar da bu gürültüye uyanıp indiler, kuru kar ayazında üstünkörü bir soluklanıp yeniden yerlerine döndüler. Bu otobüs, haftada üç gün Adana garajından kalkar, Tarsus sapağında Çamalan'a varıp buradan nefes nefese Toroslar'a sarmaya başlar, Pozanti'dan aşağı sallandı mı Ulukışla'da düze iner, Bahçeli'yi ardında bırakıp gece yarısını biraz geç Niğde garajına girerdi. Buradan yolcusunu alınca Bor üzerinden Aksaray yoluna çıkar, bu kederli ve suskun kazayı da atlattı mı öğlene doğru Şereflikoçhisar'a, birkaç saate de genç Cumhuriyet'in afili başkentine, Hergele Meydanı'na ulaşırdı. Orada yolcusunu, çuval ve denklelerini döktükten sonra, daha motoru soğumadan, akşamına geri dönmek için yola düzülen bu otobüsten öncesi iyice perişanlıktı. Tek atlı arabalarla Niğde'den Ankara üç buçuk gün sürerdi. Denk gelirse bir kamyonun arkasına atlayanlar, sarsıntı, toz ve güneşten yolda kusa sıça havalelenir, bir günlük yolculuğun ardından Ankara'da üç gün kendilerine gelemezlerdi. Menderes zamanında bu otobüs başladı. O zaman haftada bir gündü. Pazar günü Adana'dan yola çıkar, pazartesi gününe Ankara'da işi olanları getirir, cumartesi günü gerisingeri dönerdi. İhtilalden bir buçuk sene sonra İnönü yeniden başa gelince, Menderes'in Adana'ya pamuk işçisi, Ankara'ya evrak ve para taşımak için icat ettiği bu otobüs haftada üç güne çıkartıldı. O kadar eski ve hantal bir otobüstü ki, bıraksalar bir köşede horlayarak uyuyacak, bir daha da dürtsen, vursan uyanmayacak gibi görünüyordu.

Otobüs hareket etti. Küçük Sabire, bütün bu gürültüye rağmen bir kez olsun gözünü açmamış, domuz sıkısı sarıldığı kundağında azıcık olsun mızırdanmamıştı bile. Kundak Fevziye Hanım'ın, ortanca Sacide ise babası Fahrettin Bey'in kucağındaydı. Tahta bavul, otobüsün üstündeki bagaja sarılmayıp içeri alınmıştı. En büyükleri Suat, sırtını annesine verip, koridora konmuş bu bavulun üstüne oturtulmuştu. O zamanlar çocuklara yer almak ayıp sayılırdı. Zaten haftada şu kadar sefer ta Adanalardan kalkıp, Çukurova'nın tüm yolcusunu Ankara'ya taşımaya uğraşan bu gayretkeş otobüste çocuklara yer istemek kimsenin aklına bile gelmezdi. Otobüsün hareketinden biraz sonra, çocukların ikisi birden uykuya daldı. Fevziye Hanım'ın da başı uykuyla devrilecek gibi oluyor, makadam yolda öksüre tıksıra yuvarlanan otobüsün sarsıntısıyla kendine gelince önce kucağındaki Sabire'ye sonra kocasına bakıyordu. Çocukların uyuduğunu gören Fahrettin Bey, bir sigara yaktı. Önce yolu, sonra Ankara'yı daha da sonra yolun sonunda onları bekleyen İstanbul'u düşündü. Bir kez, Kayseri'de Ticaret Lisesi'ni bitirdikten sonra İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ne imtihana girmeye gelmişti Ankara'ya. Bulvarlarında dolaşmış, Gençlik Parkı'nı, Atatürk'ün naaşının kısa süre önce nakledildiği Anıtkabir'i görmüş, Ulus'tan Yenişehir'e gitmek için trolleybüse bile binmişti. Akademiyi kazanamayıp dönünce akranına, "Şehir gibi şehir kardeşim," diye anlatmıştı. "Başkent gibi başkent! Fıskiyelerinden akan su bile medeniyet kokuyor!"

O kadarını iyi kötü aklı kesiyordu. İndikleri yerde bekleyen arabacıardan birine yüklerini devirip istasyona gidecekler,

orada Ankara Ekspresi'nin saatini bekleyip ona binecekler, gün batacak, gün doğmasına yakın, ver elini Haydarpaşa. İşte oradan sonrası biraz içini huzursuz ediyordu Fahrettin Bey'in. Fevziye Hanım'a belli etmemeye çalışsa da, dişleriyle yanak içlerini kemirmesinden, kaytan bıyıklarını eliyle bozup bozup yeniden taramasından anlaşılıyordu. Ya bulamazsa, ya bilemezse. Rezil olmak bir yana, çoluk çocuk nereye giderlerdi gecenin kör saati? Yol bilmeden, iz bilmeden.

Bu işi Esat Mümtaz Bey açtı başına. Bor'un eski kaymakamı. Asker gidip de İnönü yeniden hükümet kurunca, Esat Mümtaz Bey mebus olup Halk Partisi'nden meclise girdi. Taze mebus, Fahrettin Bey'in Kayseri'den, leyli okudukları Ticaret Lisesi'nden beri ahbabıydı. Fahrettin'in kazanamayıp gerisingeri döndüğü sene Esat Mümtaz, Mülkiye'ye kayıt yaptırmış, sınıf arkadaşı Niğde'de Sümerbank'ın muhasebesini tutarken, on seneye kalmadan Bor'a kaymakam gelmişti. Esat Mümtaz, hatır sayar, gönül yapmasını bilir, nazik, göngörmüş bir delikanlıydı. Allem etti kalem etti, Fahrettin'i müdür yaptırdı Sümerbank'a. Hatırlı dostlara mektuplar yazıldı, Ankara'ya teller çekildi, hediyeler yollandı. Nihayet muvaffak olundu. Fahrettin Bey'in müdürlüğünden iki yıl kadar sonra Esat Mümtaz önce Akhisar'a kaymakam, sonra Gümüşhane'ye vali tayin edildi. Sonra işte bu mebusluk işi çıktı. Topladı tasını tarağını Ankara'ya gitti. Ama dostunu unutmadı elbet. Yalnızca fukaralık içindeki yatılı okul ahbablığının değil, Kemerhisar'ın bağları, Bağçalı'nın meyvelikleri arasında çengi çaldırıp köçek oynattıkları hovarda gecelerinin de hatırına hürmeten. "Hepimiz memleketlerimizi

seviyoruz muhterem dostum,” diyordu sabık kaymakam, taze mebus. “Ama millete hizmet mevzubahis olduğunda memleket şuurunu bir tarafa bırakıp vatan şuurunu ile hareket etmeliyiz. Bizler okumuş insan olmakla, bu vatana hizmete medyunuz. Cumhuriyetimizin yegâne ülküsü nedir? Muasır medeniyetler seviyesinde, müreffeh ve münevver bir hayat tesis etmek. Şu halde bunu bir arı kovanına benzetebiliriz. Her arı, kendi canının yetiştiginde bal yapmakla mükelleftir. Arının şu çiçeği beğenmedim şundan bal almak istiyorum demesi kabil midir? Biz de öyle olmalıyız.” Esat Mümtaz Bey, Fahrettin Bey’in maaile Ankara’ya ya da İstanbul’a hicretinden yanaydı. Ona göre eski dostu bozkırın ortasında sırtını Hasan Dağı’na yaslamış bu kasaba irisi vilayette harcanmaktaydı. Kabiliyeti ve zekâsıyla daha büyücek şehirlerde memlekete daha faydalı olabilir, oralarda üç çocuğunun üçünü de hakkıyla okutup hayırlı evlat sırasına sokabilirdi. Mamafih, bu hal Fahrettin Bey’in biraz kafasını karıştırıyordu. Okumuş adama Niğde’de, Ankara veya İstanbul’dan daha çok ihtiyaç vardı. Nitekim bu işin peşini bırakmadı Esat Mümtaz. Mebus olalı daha bir seneyi henüz devirmişti ki “İvedi” mührüyle resmi yazı geldi Fahrettin Bey’e. *“İktisat Vekaleti’nin teklifi ve İcra Vekilleri Heyeti’nin kararile, bankamızın İstanbul Beşiktaş’ta müesses bulunan mağazasına tayininiz hususunda gereğini rica ederim.”* Ertesi gün de bir telgraf. “Aziz dostum, işittim ki tayin emri eline ulaşmış. Gelecek hafta Niğde’ye geleceğim, bu işin tafsilatını konuşalım.”

Konuştular. Esat Mümtaz, uyuyan bir başın altından sıcacık yastığını çekip almış gibi huzurunu kaçırdığı bu aile

için çok hayırlı bir işe kalkıştığını düşünüyor, onlara yardımcı olmak için elinden geleni yapmak istiyordu. Bir defa bütün bu eşya, bu eski mobilyalar, tel somyalar, bu kandilleri kararmış lüküs lambalarıyla dolu takıl tukul muhakkak burada kalmalıydı. Bu kadar eşyayı bir kamyonla doldurup İstanbul'a gitmenin akıl kârı yanı yoktu. Bir marşandize konup Haydarpaşa'dan alınsa, o zaman da evvela eşyayı trene yükleyebilmek için Adana'ya taşımak lazımdı. Her haliyle işin astarı yüzünden pahalıya gelecekti. Esat Bey her şeyi düşünmüştü. Partiden, emlak işleriyle meşgul bir arkadaşına ricacı olacak, ondan eşyası içinde bir ev bulmasını isteyecekti. Buldu da. Bir hafta geçmemişti ki bir adres tutuşturdu Fahrettin Bey'in avucuna. "Boyalıköşk Sokağı Numero 57, Arnavutköy, İstanbul" Eşyanın kimisini satıp savdılar, kimisini eşe dosta, bazısını dükküne fukaraya bıraktılar ve düştüler yola böylece.

Yamyası bozkırın ortasına kurulmuş devasa bir çadır gibi sağ yanlarında yükselen Hasan Dağı'na bakarken, Fahrettin Bey de uykuya daldı biraz. Otobüs, uyku, ter, mazot, sarımsak, tütün dumanı ve bebek kusmuğu kokuyordu. Fahrettin, içinin bal kâsesine giren bir kaşık gibi ağır ağır uykuya devrildiğini hissetti. Hasan Dağı'nın ardında gökyüzü pembeler boyanmaya başlamıştı.

Fahrettin Bey gözünü kucağındaki Sacide'nin huzursuz kıpırdanışıyla açtı. "N'oldun kızım, ne debeleniyorsun?" dedi fısıltıyla. Kız önce biraz utanır gibi oldu, sonra babasının kulağına uzanıp, "Küçük aptesim geldi baba," diye fısıldadı. Fahrettin Bey dışarıya baktı, çok uzakta, çorak araziye